

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів

Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ЛІРУК ІРИНА ВАСИЛІВНА

УДК 336:658.1

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**КОМПЛЕКСНА ОЦІНКА
ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня бакалавра

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____Ірина ЛІРУК

Керівник роботи
Недільська Лариса Василівна,
к.е.н., доцент

Житомир – 2024

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту:
Лірук Ірини Василівни.

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» _____ 2024 р.

Завідувач кафедри _____

(науковий ступінь, вчене звання)
«__» _____ 2024 р.

(підпис)

Дмитро ДЕМА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти **Лірук Ірина Василівна** захистив (ла)
(прізвище ,ім'я, по батькові)

кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК

(науковий ступінь, вчене звання)

(підпис)

(прізвище, ім'я, по батькові)

АНОТАЦІЯ

Лірук І. В. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». – Поліський національний університет, 2023.

В кваліфікаційній роботі обґрунтовано теоретичні, методичні та практичні аспекти щодо комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Теоретично доведено поняття «фінансовий стан підприємства», виділено та наведено класифікацію загально наукових методів і проаналізовано етапи оцінки фінансового стану підприємства. Охарактеризовано особливості Due Diligence як сучасного інструменту аналізу, а також вертикального, горизонтального та коефіцієнтного методів оцінки фінансового стану підприємства. Здійснено комплексну оцінку фінансового стану ТОВ «СВЯТЕЦЬ» як типового сільськогосподарського підприємства, що функціонує в складних сучасних умовах. Запропоновано оптимізаційну модель, яка може слугувати ефективним інструментом для покращення фінансової, інвестиційної та операційної діяльності підприємств різних галузей.

Ключові слова: фінансовий стан; комплексна оцінка фінансового стану підприємства; активи; капітал; зобов'язання; методи аналітичних досліджень.

SUMMARY

Liruk I. V. Comprehensive assessment of the financial state of the enterprise. - Manuscript.

Qualification work for a bachelor's degree in specialty 072 «Finance, banking and insurance». – Polissia National University, 2023.

The qualification work substantiates the theoretical, methodical and practical aspects of the comprehensive assessment of the financial state of the enterprise. The concept of «financial state of the enterprise» is theoretically proven, the classification of general scientific methods is highlighted and given, and the stages of assessing the financial state of the enterprise are analyzed. Features of Due Diligence as a modern tool of analysis, as well as vertical, horizontal and ratio methods of assessing the financial state of the enterprise are characterized. A comprehensive assessment of the financial condition of LTD «SVYATETS» as a typical agricultural enterprise operating in complex modern conditions was carried out. An optimization model is proposed, which can serve as an effective tool for improving the financial, investment, and operational activities of enterprises in various industries.

Keywords: financial condition; comprehensive assessment of the company's financial condition; assets; capital; liabilities; analytical research methods.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 Теоретико-методичні підходи щодо оцінки фінансового стану підприємства	7
Висновки до Розділу 1	12
РОЗДІЛ 2 Оцінка фінансового стану ТОВ «СВЯТЕЦЬ»	13
Висновки до Розділу 2	20
РОЗДІЛ 3 Інструменти удосконалення оцінки фінансового стану підприємства	21
Висновки до Розділу 3	23
ВИСНОВКИ	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	26
Додатки	

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. В умовах систематичних потрясінь та викликів, нестабільної економічної ситуації в державі з високим рівнем невизначеності загальноекономічного клімату набуває особливої значущості процес управління та якісна оцінка фінансового стану господарюючого підприємства. Незважаючи на вид діяльності і форму власності підприємства, фінансовий стан компанії має першочергове значення для її ділової характеристики. Стабільний, потужний та об'єктивний фінансовий аналіз сприяє прийняттю обґрунтованих фінансових рішень щодо ефективного використання ресурсів, дозволяє здійснювати інвестиційну діяльність чи залучати інвесторів, визначати суму резервів, які дадуть можливість не втратити свої позиції та розвиватися. Таким чином, проведення оцінки фінансового стану є необхідною складовою якісного управління підприємством в сучасних умовах господарювання.

Питання удосконалення оцінки фінансового стану підприємств досліджували такі вчені, як: Акімова О., Бегун С., Варналій З., Віленчук О., Годнюк І., Гончаренко Н., Добровольська О., Жук Н. та інші. Проте низка аспектів комплексної оцінки фінансового стану підприємства залишається недостатньо дослідженою у мінливих умовах невизначеності, що зумовлює вибір теми кваліфікаційної роботи.

Мета дослідження полягає у розкритті сутності та обґрунтуванні методики оцінки комплексного аналізу фінансового стану підприємства. Для досягнення мети в роботі визначено такі **завдання**:

- встановити основні теоретичні аспекти комплексної оцінки фінансового стану підприємства;
- виявити особливості оцінки фінансового стану досліджуваного підприємства;
- окреслити та обґрунтувати шляхи поліпшення методів оцінки фінансового стану підприємства.

Об'єкт та предмет дослідження. Об'єктом дослідження є процес комплексної оцінки фінансового стану підприємства. Предметом дослідження постає сукупність теоретичних, методичних та прикладних аспектів процесу комплексної оцінки фінансового стану підприємства за матеріалами ТОВ «СВЯТЕЦЬ».

Методи дослідження. Дане дослідження здійснено за допомогою системного підходу. Зокрема, методи аналізу та синтезу застосовано для виявлення причинно-наслідкових зв'язків під час оцінки фінансового стану підприємства, формулювання висновків і пропозицій. Аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства здійснено на засадах статистико-економічного методу. Вертикальний, горизонтальний та коефіцієнтні методи застосовано при комплексній оцінці фінансового стану підприємства. Дискримінантний аналіз оцінки ймовірності банкрутства застосовано з метою обґрунтування встановленого рівня фінансового стану ТОВ «СВЯТЕЦЬ». Пропозиції, щодо раціонального використання фінансових ресурсів обґрунтовано на основі оптимізаційної моделі.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи. Основні результати дослідження було оприлюднено на всеукраїнських науково-практичних студентських конференціях:

- Фінансове забезпечення економіки (30 травня 2024 р. Житомир : Поліський національний університет) – «Інструменти удосконалення оцінки фінансового стану підприємства»;
- Студентські наукові читання 2023 (30 листопада 2023 р. Житомир : Поліський національний університет) – «Теоретико-методичні аспекти оцінки фінансового стану підприємства».

Обсяг і структура кваліфікаційної роботи. Обсяг основної частини кваліфікаційної роботи становить 21 друковану сторінку. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (44 найменувань), містить 8 таблиць, 3 рисунків, 4 додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

В умовах не стійкого економічного середовища, якісна оцінка фінансового стану є важливою складовою існування підприємства. Така оцінка дасть можливість побудувати механізм, який в свою чергу забезпечить, перспективне та конкурентне становище суб'єкту господарювання.

Для того аби підвищити ефективність оцінки фінансового стану підприємства, будьякої форми власності, для початку варто визначити в термін “фінансовий стан”. Лесюк А. С. зазначав, що «фінансовий стан підприємства відображає наявність, розміщення та ефективне використання активів, власного і позичкового капіталу на конкретну дату» [17]. Семенова К. Д розуміє під терміном фінансовий стан «більш складну комплексну категорію, яка відображає здатність підприємства здійснювати виробничо-господарську та фінансову діяльність, вчасно погашати боргові зобов'язання, ефективно використовувати наявні ресурси і забезпечувати стійкий розвиток» [35]. Чепка В. В вважає, що «фінансовий стан підприємства - система фінансових відносин, що визначають сукупністю виробничо-господарських факторів та характеризується комплексом показників, що зображають наявність, ефективність розміщення й використання фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, а також платоспроможність та здатність підприємства фінансувати свою діяльність» [41]. Куцай Н. С визначив фінансовий стан, як «комплексне поняття, яке описується системою показників та характеризує наявність і використання фінансових ресурсів» [15]. В свою чергу, Сосновська О. О. зазначила, що «фінансовий стан підприємства характеризується певною системою показників, які базуються на відносних показниках координації та розподілу, проте треба брати до уваги, що рівень або значення вказаних показників є похідними величинами, які залежать від

структури активів та капіталу підприємства, обумовлених ефективністю використання останнього» [36]. Так, узагальнюючи визначення авторів, можна стверджувати, що фінансовий стан підприємства відображає загальну оцінку фінансово-господарських операцій, які визначають його здатність повноцінно функціонувати та розвиватися за рахунок власних та запозичених коштів.

Під час аналізу діяльності підприємства не існує чітко окреслених етапів проведення фінансової оцінки, проте аналіз наукових праць вчених дав можливість виокремити наступні (рис. 1.1):

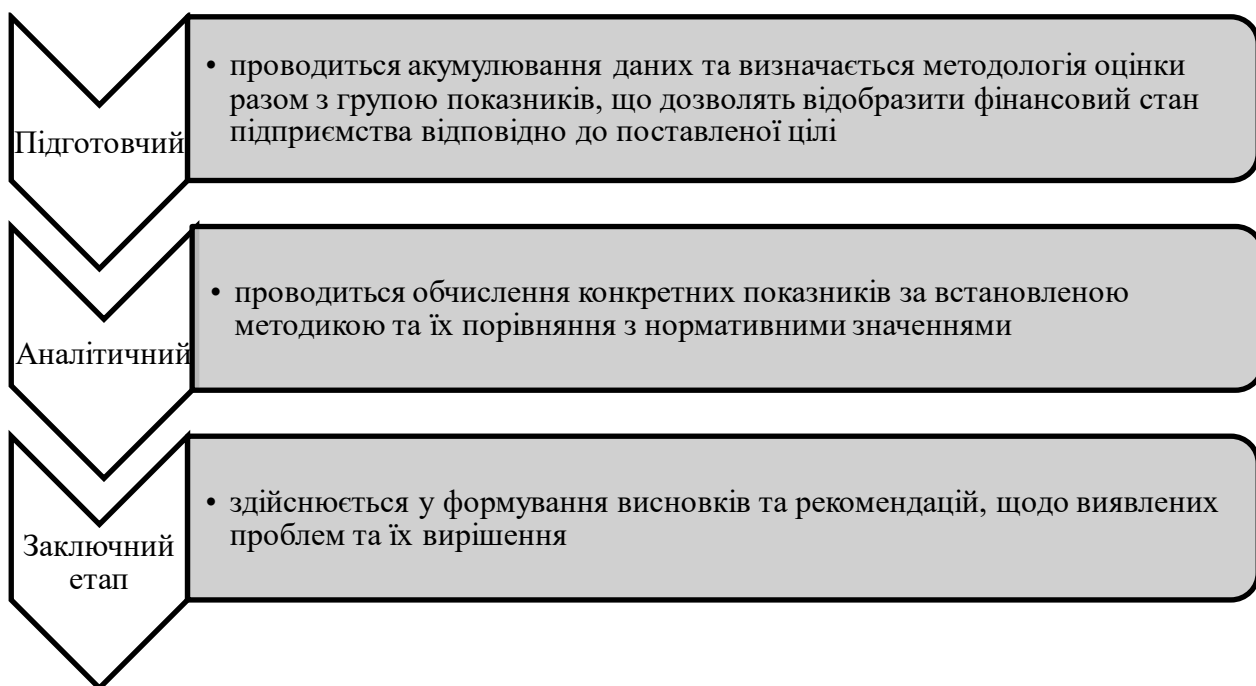

Рис. 1.1 Етапи оцінки фінансового стану підприємства

Джерело: власне дослідження

Створення належного інформаційного забезпечення для суб'єктів господарювання є ключовим у процесі оцінки майнових ресурсів підприємства та джерел їх утворення. Неналежне виконання або низька якість аналітичних досліджень на будь-якому етапі може призвести до спотворення кінцевого результату інформаційного забезпечення, тобто до отримання необ'єктивної інформації, яка надходить до системи управління. На основі цієї інформації суб'єкти управління розробляють стратегії для підвищення ефективності управління майновими та фінансовими ресурсами підприємства, а також

проводять прогностну оцінку їх впливу на загальну продуктивність функціонування компанії [23].

Під час проведення оцінки фінансового стану, методика аналітичних досліджень прийнято класифікувати за двома підходами, а саме: неформалізовані (евристичні) методи та формалізовані (рис. 1.2).

Рис. 1.2 Класифікація загальнонаукових методів аналітичних досліджень оцінки фінансового стану підприємства

Джерело: адаптовано на основі джерела [27].

Формалізовані методи опираються на чітко визначені аналітичні зв'язки між показниками та, в залежності від використання математичних інструментів, їх можна класифікувати на різні типи: традиційні методи – за їх допомогою здійснюється первісне аналітичне оброблення інформації; методи детермінованого факторного аналізу використовуються, коли існує функціональна залежність між показниками; методи ймовірнісного факторного аналізу – використовуються для вивчення зв'язку, коли існує імовірнісна залежність між показниками [27].

Неформалізовані (евристичні) методи аналізу базуються на описі аналітичних процедур на логічному рівні і характеризуються вираженням суб'єктивізмом. У них важливу роль відіграють інтуїція, особистий досвід та знання аналітика [27].

Оцінка фінансового стану підприємства, в основному, проводиться на основі аналізу його фінансової звітності відповідно до вимог Національних стандартів бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Щоб отримати найбільш повну інформацію щодо матеріального стану підприємства, важливо регулярно його аналізувати за допомогою різноманітних методів.

Серед найвідоміших і загальновизнаних формалізованих інструментів оцінки фінансового стану організації можна виокремити вертикальний, горизонтальний та коефіцієнтний методи аналізу. Вертикальний аналіз дає змогу окреслити структуру активів та пасивів підприємства, а також вплив окремих факторів на фінансовий результат. Горизонтальний метод аналізу включає в себе розрахунок абсолютних та відносних (темів зростання) відхилень по статтях балансу й оцінку таких змін. Метод коефіцієнтів передбачає аналіз сукупності відносних показників, які відображають вплив як внутрішніх, так і зовнішніх факторів на фінансовий стан підприємства.

У кожного з цих методів є свої сильні та слабкі сторони (табл. 1.1). За даними таблиці, видно, що спостерігати: горизонтальний аналіз дозволяє отримати універсальне уявлення про якісні зміни у розподілі коштів та їх джерел в динаміці, проте може потребувати додаткової інформації для точнішої інтерпретації. Натомість, вертикальний аналіз надає загальний огляд якісних змін, але вимагає уваги до нормативних даних та впливу інфляції. Метод коефіцієнтів, хоча має свої обмеження, надає можливість точної інтерпретації, особливо в просторово-часовому вимірі. Оптимальний підхід може включати поєднання різних методик для комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

Використання однієї із, методик не дає можливості повною мірою оцінити фінансовий стан організації, тому доцільно буде згадати такі комплексні методики як: модель Дюпона це - аналітичний підхід до фінансового аналізу, що базується на оцінці основних факторів, що впливають на прибутковість підприємства, дискримінантна модель О. Терещенка, що

адаптована для восьми груп видів економічної діяльності підприємств, має високий потенціал практичного застосування та використовується при оцінці кредитоспроможності позичальника, його санаційної спроможності або інвестиційної привабливості, тощо [37].

Таблиця 1.1

**Вертикальний, горизонтальний та коефіцієнтний методи оцінки
фінансового стану їх переваги та недоліки**

Метод	Недоліки	Переваги
Горизонтальний аналіз	<ul style="list-style-type: none"> - при відсутності додаткової інформації неможливо дати однозначну інтерпретацію виявленим змінам, як у абсолютному, так і у відносному виразі; - виявлення негативних числових показників за допомогою горизонтального аналізу може бути менш очевидним і призводити до ускладненої інтерпретації 	<ul style="list-style-type: none"> - можливість отримати найбільш універсальне уявлення про якісні зміни у розподілі коштів та їх джерел в динаміці; - розширює можливості та може бути комбінований з іншими методами
Вертикальний аналіз	<ul style="list-style-type: none"> - складність аналізу структури активів та пасивів підприємства внаслідок відсутності загальноприйнятих нормативних даних; - обмежена увага впливу інфляції 	<ul style="list-style-type: none"> - дозволяє отримати загальний огляд якісних змін, що сталися у структурі коштів та їх джерел; - розширює можливості та може бути поєднаний з іншими методами
Метод коефіцієнтів	<ul style="list-style-type: none"> - велика трудомісткість; - відсутність стандартних значень деяких коефіцієнтів; - деякі методики базуються на даних застарілих звітних форм; - різноманітність наборів запропонованих коефіцієнтів 	<ul style="list-style-type: none"> - легкість в обчисленні показників; - використання коефіцієнтів у просторово-часовому вимірі; - послідовність у виборі показників та точність їх тлумачення

Джерело: адаптовано автором на основі [3].

Важливим є такий також згадати один із методів комплексної оцінки підприємства, як Due Diligence. Під цим терміном слід розуміти – «процедуру, яку виконують за погодженням з потенційним інвестором у формі комплексної експертизи об'єкта інвестування (детальний аналіз його активів, зобов'язань, правового та фінансового стану, системи менеджменту та внутрішнього контролю) у межах процесу прийняття рішення про ефективне інвестування капіталу на основі ризик-орієнтованого підходу» [40].

Основна мета цього підходу - ідентифікація потенційних ризиків, які можуть вплинути на успішність інвестиції та забезпечення інвестора достатньою інформацією для прийняття обґрунтованого рішення. У рамках Due Diligence проводиться докладний аналіз фінансових звітів та показників підприємства, щоб оцінити його фінансову стійкість та прибутковість. Також вивчається стан активів та зобов'язань компанії, її фінансові зобов'язання та здатність їх виконати. Поряд з цим проводиться аналіз правового стану підприємства, включаючи перевірку наявності правових спорів, судових рішень, а також дотримання законодавства у всіх аспектах діяльності. Крім того, оцінюється система менеджменту та внутрішнього контролю, щоб визначити ефективність управління та виявити можливі слабкі місця, які можуть стати джерелом ризику для інвестора. Усі ці аспекти аналізуються з точки зору ризик-орієнтованого підходу, щоб забезпечити максимальну захищеність інвестиції та зменшити ймовірність негативних наслідків для інвестора.

Висновки до Розділу 1

Встановлено, що фінансовий стан підприємства визначає його здатність ефективно функціонувати та розвиватися в нестійкому економічному середовищі.

Доведено, що характеристика поняття фінансового стану може бути описана з безлічі різних сторін, і найбільш повне уявлення можна отримати, комбінуючи різноманітні підходу. Важливо, що оцінка фінансового стану залежить від особливостей проведення, використаного методичного інструментарію, джерел інформації та системи показників, що використовуються під час аналізу.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

Оцінка фінансового стану підприємства охоплює детальний аналіз декількох основних елементів діяльності підприємства: майна, капіталу, фінансового результату та інше. Майно підприємства складається з його активів, які поділяються на необоротні та оборотні. До складу необоротних активів відносять основні засоби, нематеріальні активи та довгострокові фінансові вкладення, які забезпечують тривале функціонування підприємства. Оборотні активи здебільшого представлені запасами, дебіторською заборгованістю, грошовими коштами та їх еквівалентами, що забезпечують оперативну діяльність підприємства. Аналіз майна дозволяє оцінити структуру активів, їх використання та ефективність управління ними.

Важливими аспектами є оцінка ліквідності активів, їх оборотність та здатність генерувати прибуток. Капітал підприємства охоплює власний капітал та зобов'язання. Власний капітал може бути представлений зареєстрованим (пайовим) капіталом, додатковим капіталом, резервами та нерозподіленим прибутком.

Зобов'язання поділяються на довгострокові та короткострокові, включаючи кредити, позики та кредиторську заборгованість. Аналіз капіталу дозволяє оцінити фінансову стійкість підприємства, його здатність залучати ресурси для розвитку та покривати зобов'язання.

Фінансовий результат характеризується доходами, витратами та прибутком або збитком підприємства. Основними показниками фінансового результату є валовий прибуток, операційний прибуток та чистий прибуток. Аналіз фінансових результатів дозволяє оцінити рентабельність діяльності, ефективність управління витратами та здатність підприємства генерувати додану вартість. Усі використані для аналізу об'єкти разом дають повну характеристику фінансового стану підприємства та його потенціалу для розвитку.

Прикладі аспекти комплексної оцінки фінансового стану підприємства здійснено за даними товариства з обмеженою відповідальністю «СВЯТЕЦЬ», яке засновано 30 жовтня 2007 р. с. Святець, Хмельницького району, Хмельницької області. Статутний капітал товариства складає 58 000 гривень. Основним видом діяльності підприємства визначено: 01.11 це культивування зернових культур крім рису, також бобових культур і насіння олійних культур. Середня кількість працюючих станом на 31 грудня 2024 року склала 217 осіб.

Оцінку фінансового стану даного підприємства (ТОВ «СВЯТЕЦЬ»), передусім представлено аналізом складу та структури майна (табл. 2.1), використовуючи вертикальний та горизонтальний методи. Ці методи аналізу майнового стану підприємства дають можливість оцінити майновий стан підприємства (табл. 2.1) як позитивний, та побачити наступну розгорнуту картину: загальна вартість активів зросла протягом трьох років, а саме на 34 811 тис. грн. у 2023 р., що може свідчити про позитивний розвиток компанії.

Таблиця 2.1

Аналіз складу та структури майна ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

Показник	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення значень 2023 до 2021 рр.	
	тис. грн	структура, %	тис. грн	структура, %	тис. грн	структура, %	абсолютно т-не, тис. грн	темп приросту, %
Вартість активів, всього в тому числі:	113268	100	137417	100,00	148079	100	34811	30,73
- <i>Необоротні активи</i>	26277	23,20	36085	26,26	38796	26,20	12519	47,64
Основні засоби	25308	22,34	34396	25,03	35009	23,64	9701	38,33
Довгострокові біологічні активи	969	0,86	1689	1,23	3787	2,56	2818	290,82
- <i>Оборотні активи з них:</i>	86991	76,80	101322	73,73	109283	73,80	22292	25,63
Запаси	69895	61,7	82266	59,86	89175	60,22	19280	27,58
Поточні біологічні активи	14447	12,75	15421	11,22	15054	10,17	607	4,20
Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги	2629	2,32	3536	2,57	4065	2,75	1436	54,62
Гроші та їх еквіваленти	20	0,02	109	0,08	989	0,67	969	4845,0

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

Оборотні активи є найбільшою частиною активів компанії, складаючи 73,80% від усіх активів у 2023 р. Їх вартість збільшилась з 86 991 тис. грн. у 2021 р. до 109 283 тис. грн. у 2023 р. (35,63%), що свідчить про нарощення вартості майна, зокрема дебіторської заборгованості. Необоротні активи зростали швидкими темпами - з 26 277 тис. грн. у 2021 р. до 38 796 тис. грн. у 2023 р. (47,64%), що вказує на збільшення капіталовкладень компанії у основні засоби та довгострокові біологічні активи.

Зокрема, значне зростання спостерігається у категорії основних засобів: з 25 308 тис. грн. у 2021 р. до 35 009 тис. грн. у 2023 р. Довгострокові біологічні активи збільшилися з 969 тис. грн. у 2021 р. до 3 787 тис. грн. у 2023 р., що є показником розширення біологічних ресурсів підприємства. Це свідчить про активне оновлення та збільшення матеріально-технічної бази підприємства.

Дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги також зросла, на 54,62 % (1436 тис. грн), що може свідчити про збільшення кількості угод з постачальниками та зростання обсягів виробництва. Гроші та їх еквіваленти збільшилися у 48,45 разів (969 тис. грн), що може свідчити про підвищення ліквідності компанії. Загалом, компанія «СВЯТЕЦЬ» демонструє позитивну динаміку зростання активів, що може бути позитивним сигналом для інвесторів та партнерів. Однак, слід враховувати, що зростання активів пов'язане зі збільшенням необоротних активів, що може вимагати додаткових управлінських та фінансових ресурсів.

Оцінку підприємства доцільно продовжити аналізом складу та структури капіталу товариства (табл. 2.2). Із даної таблиці видно стабільний ріст власного капіталу та пасивів ТОВ «СВЯТЕЦЬ». Так, вартість пасивів зросла на 30,73 % у 2023 р., що становить 34 811 тис. грн, відображаючи відповідне зростання діяльності та її фінансового обсягу товариства. Власний капітал є основною складовою пасивів ТОВ «СВЯТЕЦЬ», становлячи 61,20% від усіх пасивів у 2023 р. Крім того, він збільшився з 71 053 тис. грн у 2021 р. до 90 617 тис. грн у 2023 р. (на 87,59%). Це свідчить про те, що компанія успішно нагромаджує власний капітал та може використовувати його для подальшого розвитку.

Аналіз складу та структури капіталу ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

Показник	2021 р.		2022 р.		2023 р.		Відхилення значень 2023 до 2021 рр.	
	тис. грн	структура, %	тис. грн	структура, %	тис. грн	структура, %	абсолютне, тис. грн	структура, %
Вартість пасивів, всього	113268	100	137417	100	148079	100	34811	30,73
Власний капітал	71053	62,73	76809	55,89	90617	61,20	19564	27,53
з нього: зарєєстрований (пайовий) капітал	46	0,04	58	0,04	58	0,04	12	26,09
додатковий капітал	52247	46,13	71007	51,67	76751	51,83	24504	46,90
нерозподілений прибуток	18760	16,56	5774	4,20	13808	9,32	-4952	-26,40
Довгострокові кредити в банків	4765	4,21	10532	7,66	37524	25,34	32759	687,49
Короткострокові кредити банків	27199	24,01	31094	22,63	2941	1,99	-24258	-89,19
Поточна кредиторська заборгованість	10251	9,05	18982	13,81	16730	11,30	6479	63,20

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

Нерозподілений прибуток зазнав істотних змін, спочатку він зменшився на 30% у 2021 р. до 5 774 тис. грн у 2022 р., але знову зріс до 13 808 тис. грн у 2023 р. Це може бути пов'язане з прибутковою діяльністю компанії, але також може викликати питання щодо ефективного управління фінансами. Довгострокові кредити в банках значно зросли в 6,9 разів у 2023 р. Це може бути зв'язане з фінансуванням довгострокових проєктів або інших потреб компанії. Короткострокові кредити банків зменшилися на 89,19 % у 2023 р., що може свідчити про погашення короткострокових зобов'язань або їх рефінансування у довгострокові кредити. Поточна кредиторська заборгованість зросла на 63,20%, що може бути пов'язане зі збільшенням обсягу операційної діяльності та розширенням партнерських відносин з постачальниками.

Загалом, ТОВ «СВЯТЕЦЬ» демонструє прирощення власного капіталу та пасивів, що може бути позитивним сигналом для інвесторів та партнерів. Однак, також слід звернути увагу на збільшення нерозподіленого прибутку, що

може потребувати оптимізації цього показника для ефективного фінансового управління. Додатковий капітал та довгострокові кредити свідчать про можливість для розвитку та розширення бізнесу.

Аналіз ТОВ «СВЯТЕЦЬ» продовжено коефіцієнтним методом. Зокрема, оцінено рівень дотримання золотих правил балансу та фінансування (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Дотримання золотих правил балансу та фінансування
ТОВ «СВЯТЕЦЬ»**

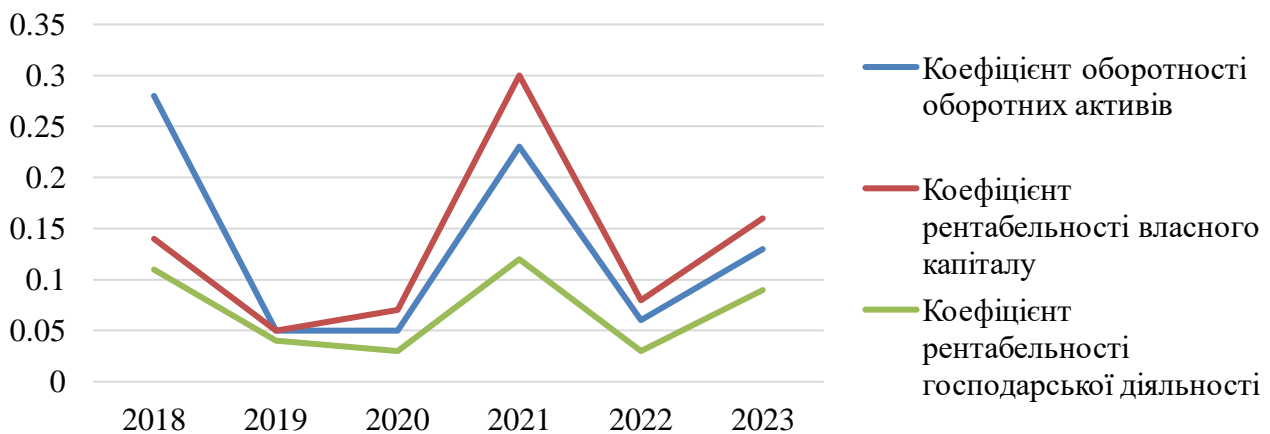
Назва показника	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення значень 2023 до 2021 рр.	
				абсолютне, тис. грн	темпи приросту, %
Співвідношення довгострокових активами з довгостроковими пасивів	0,35	0,41	0,30	-0,04	-12,64
Співвідношення короткострокових активами з короткостроковими пасивів	2,32	2,02	4,47	2,16	93,01
Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості	0,26	0,19	0,24	-0,02	-6,75

Джерело: розраховано на основі фінансової звітності ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

У 2022 р. відзначається зростання співвідношення довгострокових активів до довгострокових пасивів з 0,35 до 0,41, що становить збільшення на 14,09%. Це може вказувати на зміни у структурі довгострокових фінансових зобов'язань. Порівняно з нормативним значенням (0,4-0,6) цей показник у 2022 р. досягнув своєї норми, що є позитивним сигналом для компанії. Проте у 2023 р. цей показник знизився до 0,30, що є зменшенням на 12,64% в пунктах структури, що може вказувати на недостатнє фінансування довгострокових активів довгостроковими джерелами. Співвідношення короткострокових активів до короткострокових пасивів за період з 2021 по 2023 р. зросло з 2,32 до 4,47, що є збільшенням на 93,01% в пунктах структури. Ріст даного показника може свідчити про покращення ліквідності підприємства. Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості зменшилося з 0,26 у 2021 р. до

0,19 у 2022 р., але у 2023 р. зросло до 0,24. Це може бути результатом ефективного управління оборотними активами та зобов'язаннями.

У доповнення до використаних методик доцільно аналізувати такі коефіцієнти, як оборотність оборотних активів, рентабельність власного капіталу та рентабельність господарської діяльності. Ці показники проаналізовано в динаміці за допомогою графічного прийому за період 2018-2023 рр. З рис. 2.1 бачимо велику волатильність усіх показників та стрімкий їх спад у 2019 та 2022 рр., що може бути наслідком економічних процесів, зумовлених економічною кризою, спричиненою COVID19 та воєнними діями на території України.

**Рис. 2.1. Показники ефективності господарювання
ТОВ «СВЯТЕЦЬ» у 2018-2023 рр.**

Джерело: розроблено на основі звітності ТОВ «СВЯТЕЦЬ»

У 2021 р. показники досягли свої максимальних значень: так коефіцієнт оборотності оборотних активів сягнув значення 0,23, коефіцієнт рентабельності власного капіталу становив 8% та рентабельність господарської діяльності досягнула позначки в 12%. Проте військові дії на території нашої держави у 2022 р. та наслідки якими вони вплинула, як на економіку держави так і на кожне підприємство зумовили стрімкий спад цих показників. Проте ТОВ «СВЯТЕЦЬ» оговталось у 2023 р. та показало достатній приріст вказаних коефіцієнтів. Позитивним буде також згадати, що жоден із цих показників не

набував від’ємного значення протягом шести років, що може свідчити про вміння товариства реагувати на кризові ситуації.

Для того, аби комплексно оцінити дане товариство варто проаналізувати його за показниками дискримінатної моделі О. Терещенка в межах моделі за галуззю сільського господарства (табл. 2.4).

Таблиця 2. 4

Дискримінантний показник ТОВ “СВЯТЕЦЬ”

Показник	Значення		
	2021 р.	2022 р.	2023 р.
X_1 = Поточні активи/Поточні зобов’язання	2,323	2,024	5,481
X_2 = Власний капітал/Валюту балансу	0,627	0,559	0,612
X_3 = Чиста виручка від реалізації/Валюту балансу	1,562	1,257	1,085
X_4 = Cash flow/(Чиста виручка від реалізації +Інші операційні доходи)	-0,002	0,001	0,005
X_8 = Прибуток(Збиток) перед оподаткуванням/Чиста виручка від реалізації	0,106	0,033	0,086
X_9 = Прибуток(Збиток) після оподаткування/Власний капітал	0,264	0,075	0,152
$Y = 0,105X_1 + 1,567X_2 + 0,301 X_3 + 1,375X_4 + 1,689 X_8 + 0,168X_9$	1,658	1,276	2,039

Джерело: розраховано на основі звітності ТОВ “СВЯТЕЦЬ”

Так, із даного комплексного аналізу та ключа інтерпретації, що поданий у таблиці 2.5 наше підприємство підпадає у зону фінансової стійкості, так як значення його інтегрального показника є значно вищим за $Y = 0,48$, зокрема, становить у середньому 1,658 протягом усіх трьох років.

Таблиця 2.5

Ключ інтерпретація до дискримінатної моделі сільської галузі економічної діяльності

Група виду економічної діяльності	Зона фінансової кризи	Зона додаткового аналізу	Зона фінансової стійкості
Сільське господарство	$Y < -0,8$	$-0,8 \leq Y \leq 0,48$	$0,48 \leq Y$

Джерело: складено основі джерела [17].

Такий стійкий фінансовий стан зумовлений прибутковістю підприємства протягом трьох років, збільшенням величини активів, власного капіталу та загальної величини капіталу товариства загалом. Навіть від'ємне значення Cash flow 2021 р. не мало суттєвого негативного впливу на дискримінантний показник. Отож, можна стверджувати, що обрана фінансова політика ТОВ «СВЯТЕЦЬ» є ефективною у сфері його господарювання – сільського господарства.

Висновки до Розділу 2

Отже, в процесі дослідження виявлено особливості оцінки фінансового стану ТОВ «СВЯТЕЦЬ», зокрема: оборотні активи є найбільшою частиною активів компанії, складаючи 73,80% від усіх активів у 2023 р.; зростання співвідношення довгострокових активів до довгострокових пасивів з 0,35 до 0,41 вказує на зміни у структурі довгострокових фінансових зобов'язань; зростання співвідношення короткострокових активів до короткострокових пасивів з 2,32 до 4,47 свідчить про покращення ліквідності підприємства.

Доведено, що ТОВ «СВЯТЕЦЬ» демонструє стійкий фінансовий стан, не зважаючи на низку критичних ризиків. Зростання дебіторської заборгованості та нестабільну фінансову ефективність можна вважати керованими та прийнятними для подальшого розвитку. Прикладні аспекти оцінки фінансового стану підприємства свідчать про доцільність застосування різноманітних методичних підходів у ході аналізу майна, капіталу, фінансового результату та інших об'єктів фінансового управління.

РОЗДІЛ 3

ІНСТРУМЕНТИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Оскільки метою комплексної оцінки можуть бути поточні та стратегічні цілі, то і оцінка в умовах сучасності повинна враховувати два підходи. Зокрема, до поточних цілей відносимо: виявлення ризиків, оцінку кредитоспроможності для кредиторів і банківських установ, встановлення рівня ліквідності та платоспроможності для забезпечення безперервної діяльності та інші. До стратегічних цілей віднесемо: оцінку інвестиційної привабливості, визначення ринкової вартості, оцінку прийнятності інвестиційного розвитку чи можливої реорганізації та інші. Так, якщо підприємство перед собою ставить завдання виявлення та усунення поточних проблем, йому слід використати спрощений підхід до аналізу, який буде враховувати короткострокові завдання щодо покращення показників фінансового стану і дозволить швидко вирішувати проблему. Для стратегічних цілей комплексна оцінка повинна бути значно ґрунтовнішою, досконалішою аби всебічно оцінити фінансовий стан підприємства і дати переконливі докази для потенційних інвесторів, кредиторів, стейкхолдерів про спроможність та потенціал господарювання підприємства.

Зокрема, з метою удосконалення ефективного використання та оптимізації видатків товариства в межах комплексної оцінки фінансового стану доцільно використовувати оптимізаційну модель, в якій враховано надходження від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності та їх використання за трьома відповідними напрямками. Так, на основі проведеного аналізу запропоновано оптимізаційну модель використання фінансових ресурсів ТОВ “СВЯТЕЦЬ” (табл. 3.1).

Оптимізаційна модель використання фінансових ресурсів

ТОВ «СВЯТЕЦЬ», тис. грн

Доходи \ Витрати	Операційні витрати	Інвестиційні витрати	Фінансові витрати	Сума		Max
Операційні доходи	173485	0	3460	176945	\geq	176945
Інвестиційні доходи	0	109	0	109	\geq	100
Фінансові доходи	1713	0	0	1713	\geq	1713
Сума	175198	109	3460	21376,71		
	\geq	\geq	\geq			
Min	117619	109	3460			

Джерело: власні дослідження.

На основі дослідження діяльності підприємства впродовж п'яти останніх років було прийнято наступні критерії моделі: дохід від операційної діяльності повинен становити ≥ 176945 тис. грн, від інвестиційної ми очікуємо дохід в сумі ≥ 100 тис. грн від фінансового виду діяльності – 1713 тис. грн. Мінімальну суму витрат підприємства за останні роки також було враховано у моделі. Так, закладені мінімальні витрати від операційної діяльності становлять ≥ 117619 тис. грн, що дозволяє ТОВ «СВЯТЕЦЬ» забезпечити повний цикл виробництва. Інвестиційні витрати становлять ≥ 109 тис. грн, адже вони забезпечують розширення підприємства, оновлення матеріально-технічної бази та стабільність діяльності. Фінансові витрати, можуть становити ≥ 3460 тис. грн. Також в модель було закладено очікувані показники рентабельності від видів діяльності після спрямування в них грошових потоків, що подано у табл. 3.2.

Так, спрямовуючи фінансові надходження від операційної діяльності у операційну діяльність очікується отримати рентабельність 12%. Спрямовуючи доходи від фінансової діяльності у витрати фінансової діяльності очікуємо отримати найбільшу рентабельність, а саме 16%. Найнижчу рентабельність закладено у віддачу інвестиційних доходів в операційній діяльності (в розмірі 1%). Також особливу увагу потребує фінансування інвестиційної діяльності, адже це є основою оновлення

матеріально технічної бази нашого товариства. Так, при фінансуванні цього виду діяльності бажана рентабельність становить 7% (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

Очікуваний коефіцієнт рентабельність від усіх видів діяльності підприємства

Вид діяльності	Операційна	Інвестиційна	Фінансова
Операційна	0,12	0,01	0,08
Інвестиційна	0,01	0,07	0,01
Фінансова	0,16	0,16	0,16

Джерело: власні дослідження.

Результати оптимізаційної моделі свідчать про можливість отримання максимального доходу від використання вкладених ресурсів за змодельованими напрямками у розмірі 21376,71 тис. грн. При цьому, відповідно до моделі, потрібно: доходи від операційної діяльності розділити у витрати на операційну та інвестиційну діяльність в сумі 173485 тис. грн та 3460 тис. грн, відповідно. Усі інвестиційні надходження 109 тис. грн потрібно направити у інвестиційні витрати. Фінансові доходи слід направити у операційну діяльність 175198 тис. грн. Саме такий розподіл фінансових ресурсів дасть можливість максимізувати прибуток та приростити рівень рентабельності.

Висновки до Розділу 3

Обґрунтовано, що удосконалення оцінки фінансового стану підприємства повинно носити комплексний характер і враховувати його основну мету діяльності. Для ТОВ «СВЯТЕЦЬ» запропоновано оптимізаційну модель, яка може слугувати ефективним інструментом для покращення фінансової, інвестиційної та операційної діяльності підприємств різних галузей.

ВИСНОВКИ

1. Встановлено, що фінансовий стан підприємства визначає його здатність ефективно функціонувати та розвиватися в нестійкому економічному середовищі. Якісна оцінка фінансового стану є важливою складовою успішного управління, спрямованого на забезпечення стійкості, інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності підприємства. Процес оцінки включає підготовчий етап, аналітичний етап та заключний етап з формуванням висновків та рекомендацій.

2. Обґрунтовано, що аналіз фінансового стану підприємства може виконуватися за допомогою формалізованих і неформалізованих методів. Кожен метод має свої переваги та обмеження, і їх комбінування може забезпечити комплексний погляд на фінансовий стан підприємства. Крім того, існують спеціалізовані методики, такі як модель Дюпона, дискримінантна модель О. Терещенка або методика Due Dilidgence, які можуть доповнювати аналіз та надавати більше точної інформації в певних аспектах фінансового стану.

3. Виявлено особливості оцінки фінансового стану ТОВ «СВЯТЕЦЬ», які полягають в специфіці сфери господарювання підприємства, його масштабах діяльності та якості управління. З використанням горизонтального, вертикального та коефіцієнтного методів було встановлено, що ТОВ «СВЯТЕЦЬ» демонструє прирощення власного капіталу та пасивів, що може бути позитивним сигналом для інвесторів та партнерів. Також, важливим є збільшення нерозподіленого прибутку, що може потребувати оптимізації цього показника для ефективного фінансового управління. Додатковий капітал та довгострокові кредити свідчать про можливості для розвитку та розширення бізнесу.

4. Продемонстровано, що показники співвідношення довгострокових активів до довгострокових пасивів, співвідношення короткострокових активів до короткострокових пасивів, співвідношення дебіторської та кредиторської

заборгованості демонструють велику волатильність та стрімкий спад у 2019 та 2022 рр., що може бути наслідком економічних процесів, зумовлених економічною кризою, спричиненою COVID19 та воєнними діями на території України.

5. Для отримання комплексної та детальної карти фінансового стану використано дискримінантну модель О. Терещенка. Цей підхід дозволив здійснити більш глибоку оцінку фінансів ТОВ «СВЯТЕЦЬ» та визначити його фінансову стійкість, зосереджуючись на особливостях сільського господарства. За цією моделлю встановлено, що ТОВ «СВЯТЕЦЬ» демонструє стійкий фінансовий стан, не зважаючи на низку критичних ризиків.

6. Обґрунтовано шляхи поліпшення методів оцінки фінансового стану підприємства, серед яких доведено, що удосконалення оцінки фінансового стану підприємства вимагає урахування його мети, і вибір методів покращення повинен визначатися конкретними поточними чи стратегічними цілями. Оптимізаційна модель, яку використано для ТОВ «СВЯТЕЦЬ», може слугувати ефективним інструментом для покращення фінансової, інвестиційної та операційної діяльності підприємств різних галузей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Clarity Project. Товариство з обмеженою відповідальністю «СВЯТЕЦЬ». Фін. звітність 2021-2023 рр. Веб.- сайт. URL: <https://clarity-project.info/edr/03788454/finances> (дата звернення 11.06.2024).
2. Акімова О., Петченко М. Сучасні підходи до оцінки фінансового потенціалу підприємств в умовах невизначеності. *Scientific Collection «InterConf»*. 2023. № 177. С. 8-11.
3. Бегун С. Особливості аналізу фінансового стану підприємства в умовах воєнного стану. *Економічний часопис Волинського Національного університету імені Лесі Українки*. 2023. № 32. С. 32-42.
4. Варналій З. С., Мехед А. М. Теоретико-методичні підходи до оцінки фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права*. 2022. № 32. С. 203-211.
5. Віленчук О. М, Дема Д. І., Недільська Л. В. *Методологія наукових досліджень у фінансах : навчально-методичний посібник*. Житомир: Поліський університет, 2022. 131 с.
6. Годнюк І., Шевчук Н. Облікова політика та її вплив на діяльність підприємства в умовах воєнного стану. *Економічні горизонти* 2023, № 2 (24). С. 110-119.
7. Гончаренко, Н. Г. Фінансове планування як елемент забезпечення управління фінансовими ресурсами бюджетних установ. *Економічний простір*. 2021. № 165. С. 116-119.
8. Гриценко Л. Л., Боярко І. М., Шамкало К. Ю. *Методи і методики аналізу фінансового стану: особливості використання для малих підприємств. Проблеми обліку, аналізу і аудиту*. 2019. № 2. С. 108-115.
9. Денисенко М. П., Гришко А. М. *Заходи покращання фінансового стану підприємств у сучасних умовах господарювання. Економіка та держава*. 2019. № 12. С. 61–65.

10. Добровольська О. В., Рондова М. А. Прогнозування банкрутства як методу оцінки фінансового стану підприємства. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 40-45.
11. Дубинська О. С. Визначення рівня фінансово-економічної безпеки на підставі аналізу фінансової звітності підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021. № 5. С. 112-122.
12. Жук Н. Аналітична оцінка рівня фінансової безпеки підприємств. *Фінансова безпека*. 2022. №3(72). С. 165-176.
13. Ковтун В. А. Напрями інноваційної та фінансової стратегії аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020 № 1. С. 124-131.
14. Конончук Н. Л. Управління фінансовими ресурсами підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2021. № 13. Веб. - сайт. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/1633346548996.pdf> (дата звернення 30.04.2024).
15. Куцай Н.С., Демчук В.О. Сутність, задачі та етапи управління фінансовим станом підприємства. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2021. № 25. С. 92-97.
16. Лазорчин, В. А. Теоретико-методичні основи формування фінансової стратегії підприємства. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. № 3. С. 185 – 191.
17. Лесюк А. С. Методика комплексної оцінки фінансового стану сільськогосподарських підприємств. *Економіка та держава*. 2020. № 8. С. 83–88.
18. Лірук І. Інструменти удосконалення оцінки фінансового стану підприємства. *Фінансове забезпечення економіки : Матеріали VIII всеукраїнської науково-практичної студентської конференції, 30 травня 2024 р. Житомир : Поліський національний університет*. 2024. С. 62-64.
19. Лірук І. Теоретико-методичні аспекти оцінки фінансового стану підприємства. *Студентські наукові читання 2023. Матеріали*

- конференції першого туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету, 30 листопада 2023 р. Житомир : Поліський національний університет. 2023. С.80-82.
20. Ліснічук О.А., Виноградова Є.В. Моделі розрахунку ймовірності банкрутства як метод оцінки фінансового потенціалу підприємства. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Економіка і менеджмент*. 2018. №33. С. 111-116.
 21. Магас Н. В. Гребінь Л.М. Теоретико-прикладні аспекти управління формування власного капіталу підприємства. *Теорія і практика управління і умовах суспільних викликів і трансформацій*. 2019. С. 76-79. (20)
 22. Масюк Ю. В., Резниченко О. В. Теоретико-методичні підходи до оцінювання фінансового стану підприємств. *Приазовський економічний вісник*. 2019. № 5(16). С. 306-311.
 23. Мельник Т. Ю., Свірко С. В. Теоретико-методичні основи оцінювання майнового стану підприємства. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 1(95). С. 8-16.
 24. Мельничук О. О. Методичні підходи до оцінки фінансових ризиків аграрного сектору. *Економіка АПК*. 2021. № 28. С. 102-112.
 25. Мулик Т. О. Аналітичне забезпечення дебіторської заборгованості в системі управління підприємства. *Агросвіт*. 2022. №. 9-10 С. 69-78.
 26. Мулик Т., Козлан А. Роль мікрокредитування у розвитку малого підприємства в аграрній сфер. *Modern problems in science*. С. 146-148.
 27. Насібова О. В., Шипенко А. А. Методичні підходи фінансового аналізу підприємства. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства, «Економічні науки»*. 2019. № 206 С. 35-44.
 28. Недільська Л. В. Фінансова стійкість суб`єктів господарювання під час війни. *Збірник праць учасників ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку»*

- (27 жовтня 2023 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2023. С.75-77.
29. Недільська Л.В. Капіталізація сільськогосподарських підприємств як рушій сільського розвитку. *«Наукові горизонти», «Scientific Horizons»*. 2019. № 4 (77). С. 51-58.
 30. Нечипоренко А. В., Стабіас С. М. Фінансове планування та прогнозування в системі управління підприємством. *Ефективна економіка*. 2022. № 10.
 31. НП(С)БО 1 Загальні вимоги до фінансової звітності. Облік-Прес: веб-сайт. URL : <https://oblik.press/np-s-bo-1-zahalni-vymohy-do-finansovoi-zvitnosti/> (дата звернення 05.10.2023)
 32. Овсюк. Н. В. Аспекти внутрішньогосподарського контролю капітальних інвестицій. *Браславські читання економіка XXI століття: національний та глобальний виміри*. 2023. С. 258 – 260.
 33. Павлюк І. О. Управління прибутком підприємств в умовах сьогодення. *Економічні науки*. 2020. № 1. С. 84-88.
 34. Савченко В. М. Кононенко Л. В. Назарова Г. Б. Використання методів фінансового аналізу при виконанні аудиторських процедур. *Економіка та суспільство*. 2023. №52. веб-сайт. URL : <https://www.economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2552/2472> (дата звернення 10.03.2024).
 35. Семенова К. Д. Аналіз фінансового стану підприємств України та тенденції розвитку. *Науковий вісник Одеського економічного університету*. 2021. № 5-6. С. 77-82.
 36. Сосновська О. О. Методичні підходи до діагностування фінансового стану підприємства. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2019. № 14. С. 264-271.
 37. Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: *монографія*. К.: КНЕУ. 2008. 272 с.

38. Ткаченко А. А., Подзігун Я. В., Кулик Ю. М. Удосконалення аналізу фінансового стану на українських підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Економічні науки*. 2020. № 57, С. 45-53.
39. ТОВ «СВЯТЕЦЬ». *Опендатабот* : веб-сайт. URL : <https://opendatabot.ua/c/03788454> (дата звернення: 10.10.2023).
40. Форошевська О. Р. Суть та особливість поняття «Due Diligence». 2022. С. 28-30. Веб. – сайт. URL : <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/12491/1/28-30.pdf> (дата звернення 01.06.2024).
41. Чепка В. В., Свідерська І. М., Гавриленко Ю. О. Фінансовий стан підприємства: теоретичні основи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 19-20. С. 96–102.
42. Шестерняк М. М. До питання оцінки фінансового стану. *Econome distance learning in universities and modern problems*. 2023. С. 75-79.
43. Яблочников С. Л., Жукова О. А., Борсолюк О. В. Оцінка фінансового стану підприємства: теоретико-методичні підходи. *Подільський науковий вісник*. 2021. № 3. С. 55-58.
44. Яцух О. О., Захарова Н. Ю. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки: *Економіка і управління*. 2018. № 3. С. 173-180.